

Αν και έχει περάσει ενάμισης χρόνος από την πρώτη έκδοση του βιβλίου του Δημήτρη Βεριώνη *Θάνατοι στη Χούντα: Δολοφονίες, αντιδικτατορική δράση, ύποπτοι θάνατοι κατά την περίοδο 1967-1974* (εκδόσεις Τόπος), το ενδιαφέρον γι' αυτό παραμένει ισχυρό, όπως επιβεβαιώνεται από τις δεκάδες παρουσιάσεις του σε όλη την Ελλάδα και τα σχετικά δημοσιεύματα που διαρκώς πληθαίνουν. Η απήχησή του δεν οφείλεται μόνο στην ποιότητα της έρευνας, αλλά και στη δύναμη και τη βαθιά πολιτική σημασία του ίδιου του θέματος, ιδίως σήμερα που οι νostalγοί της χούντας όχι μόνο σηκώνουν κεφάλι και διεκδικούν αυτοτελή πολιτική παρουσία, αλλά τους συναντάμε και στις γραμμές του κυβερνώντος κόμματος, που επιχειρεί να ενσωματώσει την ακροδεξιά και υιοθετεί τις πρακτικές της.

Στο βιβλίο εξετάζονται 247 κατονομασμένες περιπτώσεις θανάτων για τους οποίους ευθυνόταν ή κατηγορήθηκε το καθεστώς και οι κύκλοι του. Θάνατοι λόγω αντιδικτατορικής δράσης, «αυτοκτονίες», «ατυχήματα», «ασθένειες», «εξαφανίσεις». Θάνατοι συνεπεία κακουχιών από τις εξορίες και πολυάριθμες ακόμα φημολογούμενες περιπτώσεις ανώνυμων και επώνυμων προσώπων. Αναλυτικά παρουσιάζονται οι δεκάδες δολοφονίες των ημερών του Πολυτεχνείου: μπορεί οι σφαίρες να μην έπεσαν «εντός» του περιβόλου του ιδρύματος, αλλά «μέσα» στο πρόχειρο ιατρείο που είχε στηθεί στο κτίριο της Αρχιτεκτονικής ξεψύχησαν πολλοί, χτυπημένοι από σφαίρες αστυνομικών και παρακρατικών.

Η έρευνα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών υπό τον ιστορικό Λεωνίδα Καλλιβερέτη, το πόρισμα της οποίας δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, τεκμηρίωσε 24 περιπτώσεις νεκρών των γεγονότων του Πολυτεχνείου. Υπάρχουν όμως όπως σημειώνεται πολλές ακόμα περιπτώσεις ονομάτων που έχουν κατά καιρούς καταγραφεί με ελλιπή στοιχεία και που δύναται να υποκρύπτουν και άλλες περιπτώσεις θυμάτων, μέχρι σήμερα ατεκμηρίωτες.

Επίσης παρουσιάζονται οι ύποπτοι θάνατοι «μετά» το Πολυτεχνείο, όπως της Γιάννης Καίλη, του 24χρονου φοιτητή της Ανώτατης Σχολής Κωλών Τεχνών, που βρέθηκε νεκρός στα Εξάρχεια σε διπλανό οικόπεδο από νεοανεγειρόμενη οικοδομή και αυτό –με δόλο– αποδόθηκε σε αυτοκτονία, για να αποδειχθεί αργότερα πως είχε βασανιστεί άγρια και δολοφονηθεί. Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου ξεπροβάλλει το δολοφονικό πρόσωπο της χούντας, διαφεύδοντας τον μύθο ότι η δικτατορία ήταν περίοδος ευημερίας και ασφάλειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη διάρκεια των παρουσιάσεων του βιβλίου, πολλοί συγγενείς μη κατονομασμένων νεκρών πλησιάζουν τον συγγραφέα και του δίνουν καινούργια στοιχεία για ανεξιχνίαστους θανάτους.

Είναι πολλά τα ατιμώρητα εγκλήματα

Μάκης Γεωργιάδης

Είναι πολλά τα άγνωστα και ατιμώρητα εγκλήματα που διαπράχθηκαν επί δικτατορίας. Αυτό οφείλεται στις συστηματικές προσπάθειες της χούντας για συγκάλυψη, αλλά και στην απροθυμία των κυβερνήσεων της μεταπολίτευσης να διερευνήσουν τις εκατοντάδες «ύποπτες υποθέσεις». Το βιβλίο του Δημήτρη Βεριώνη *Θάνατοι στη Χούντα: Δολοφονίες, αντιδικτατορική δράση, ύποπτοι θάνατοι κατά την περίοδο 1967-1974* (εκδόσεις Τόπος) ρίχνει φως και αποκαλύπτει τη βαρβαρότητα της δικτατορίας.

247 ύποπτοι θάνατοι και δολοφονίες στη χούντα

τα που διαπράχθηκαν επί δικτατορίας, γεγονός που δεν οφείλεται μόνο στο ότι οι συγγενείς των νεκρών φοβούνταν να μιλήσουν, καθώς είχαν απειληθεί ότι έτσι θα έθεταν σε κίνδυνο τη ζωή άλλων μελών της οικογένειάς τους. Οφείλεται στις συστηματικές προσπάθειες της χούντας για συγκάλυψη, αλλά και στην απροθυμία των κυβερνήσεων της μεταπολίτευσης να διερευνήσουν τις εκατοντάδες «ύποπτες υποθέσεις». Όπως εξύστερα έχει επισημανθεί, «η απουσία ουσιαστικής δικαστικής διερεύνησης των υποθέσεων αυτών (πλην ελάχιστων εξαιρέσεων) [οφείλεται] στο γεγονός ότι εξαιτίας της ρευστής πολιτικής συνθήκης κατά την πρώτη μεταπολιτευτική περίοδο, το αίτημα για κάθαρση, για δικαίωση, για φως παρέμεινε στην καλύτερη περίπτωση δεύτερη προτεραιότητα: στη χειρότερη, αποτέλεσε πρόβλημα που έπρεπε να αποσιωπηθεί και να ξεχαστεί με “διπλωματικό τρόπο”».

Πικρή πείρα από την

πρακτική της συγκάλυψης έχουμε όλοι σήμερα μετά το έγκλημα των Τεμπών και το φονικό ναυάγιο της Πύλου...

Όπως διαπιστώνουμε διαβάζοντας το βιβλίο, οι νεκροί της χούντας δεν ήταν όλοι ενταγμένοι στο αντιδικτατορικό κίνημα. Τόσο τις ημέρες του Πολυτεχνείου όσο και πριν, τα θύματα ήταν ανύποπτοι πολίτες, ακόμα και άνθρωποι που υπηρετούσαν στον στρατό (ιδίως μετά το αντιβασιλικό πραξικόπημα), ενώ ακόμα και κληρικοί και μικρά παιδιά πλήρωσαν με τη ζωή τους το δολοφονικό μένος της δικτατορίας.

Πέρα από την ιστορική αξία του βιβλίου, οι *Θάνατοι στη χούντα* θέτουν, σε ένα δεύτερο επίπεδο, την επιτακτική ανάγκη για δικαίωση όχι μόνο των θυμάτων της δικτατορίας αλλά και των θυμάτων της ειρηνικής μεταπολιτευτικής περιόδου. Αρκεί να αναλογιστούμε τις περιπτώσεις των μεταναστών που βρήκαν τον θάνατο μέσα σε

αστυνομικά τμήματα και κανείς από τους θύτες τους δεν έχει μέχρι σήμερα οδηγηθεί στη δικαιοσύνη ή των νεαρών Ρομά που έπεσαν νεκροί από σφαίρες αστυνομικών.

Ένας από τους λόγους που μπορούμε να διδαχτούμε από το βιβλίο του Δημήτρη Βεριώνη είναι ότι στις μέρες μας τα κρούσματα του κρατικού αυταρχισμού πολλαπλασιάζονται ανησυχητικά και, επομένως, απαιτείται η μέγιστη δημοκρατική επαγρύπνηση. Η ευαισθησία μας απέναντι στην ωμή βία της δικτατορίας δεν μπορεί παρά να συμπορεύεται με την ευαισθησία μας απέναντι στις σύγχρονες μορφές καταπίεσης. Η σύγχρονη καταστολή μπορεί να μην έχει τα δολοφονικά χαρακτηριστικά της περιόδου της δικτατορίας όμως, αν μείνει αναπάντητη, ανοίγει το δρόμο για μεμονωμένες «μικρές» δημοκρατικές εκτροπές που αθροιστικά ίσως οδηγήσουν σε μια μεγαλύτερη. Αστυνομικοί κλοτσούν στο πρόσωπο έναν νέο που βρέθηκε σε λάθος τόπο σε λάθος στιγμή. Μικροί μαθητές ψεκάζονται με χημικά. Ένας 13χρονος μαθητής κρατείται όλη τη νύχτα σε αστυνομικό τμήμα επειδή εντοπίστηκε από ντρόουν να περνά έξω από μια σχολική κατάληψη. Μια εκπαιδευτικός ρίχνεται στο έδαφος και δένεται πισθάγκωνα από πέντ' έξι «γενναίους» αστυνομικούς. Φοιτητής καταδικάζεται σε 14μηνη φυλάκιση για ένα σύνθημα στον τοίχο, ενώ κάποιος (προς το παρόν λίγοι) πανεπιστημιακοί δάσκαλοι γίνονται καταδότες των φοιτητών τους παίζοντας τον ρόλο που είχε ο κυβερνητικός επίτροπος στα χρόνια της δικτατορίας. Φοιτητές κινδυνεύουν να αποβληθούν από το πανεπιστήμιο επειδή συμμετείχαν σε μια δημοκρατικά αποφασισμένη κατάληψη. Ο Νίκος Ρωμανός θα μείνει άλλους έξι μήνες φυλακισμένος, παρόλο που ο εισαγγελέας ζήτησε την κατ'οίκον κράτησή του.

Με άλλα λόγια, το βιβλίο *Θάνατοι στη χούντα* δεν είναι μόνο μια πολύτιμη συνεισφορά στην ιστορική έρευνα κι ένας φόρος τιμής στους ξεχασμένους νεκρούς της εποχής. Είναι και μια υπόμνηση για το σήμερα.

Οι νεκροί της χούντας δεν ήταν όλοι ενταγμένοι στο αντιδικτατορικό κίνημα

“